

ТЕМАТИЧНИЙ
ЛІТЕРАТУРНИЙ
НОМЕР

Читати усі випуски
«Порогів» онлайн
за QR посиланням або на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛОГО ПОЕТА ТА ВІЙСЬКОВОГО МАКСИМА КРИВЦОВА

2-7

Колонка в соцмережі: Подолати втому Заходу; Хроніки громади; Дайджест; Актуально.

8-13

Хочу читати! Кілька порад для тих, хто читає українською й чеською; Календар чеських та українських свят.

14-22

Книжкове відлуння війни; Поети не вмирають. Поетів убивають: пам'яті військового Максима Кривцова.

Навіть іноземці можуть отримувати чеську пенсію. Подумайте про майбутнє, працюйте легально

I cizinci mohou čerpat český důchod. Myslete na budoucnost, pracujte legálně

Якщо ви працюєте або сплачуєте внески до чеського пенсійного страхування, ви можете мати право на пенсію за віком.

- Пенсію в повному розмірі можна отримувати, якщо ви досягли пенсійного віку (для жінки також враховується кількість дітей, яких вона виховує) і у вас є потрібний страховий стаж 30 років (або 35, включаючи т.з. періоди заміни). Але є й інші варіанти, наприклад, вихід на пенсію в більш пізньому віці з меншим попереднім страховим стажем.
- Право на пенсію за віком також можна отримати якщо ви не мали потрібного страхового стажу в Чехії, але працювали і сплачували страхові внески в країні, з якою Чехія уклала міждержавну угоду про соціальне забезпечення (наприклад, між Україною та Чехією такий договір є). Для отримання права на чеську пенсію за віком враховуватиметься й період застрахованої трудової діяльності за кордоном, а розмір чеської часткової пенсії за віком відповідатиме лише страховому стажу, набутому в Чехії. Аналогічна процедура застосовується між країнами-членами ЄС.
- Чеська пенсія може виплачуватися на банківський рахунок у вашій країні походження або в іншій країні.

Подумайте про своє майбутнє завчасно! Ніколи не працюйте нелегально й з'ясуйте у свого роботодавця, чи сплачує він за вас страхові внески. Якщо ваш роботодавець не зареєстрував вас у страховій, ви можете не мати права на отримання пенсії в майбутньому. Детальніша інформація є на сайті: www.cssz.cz

Завантажте мобільний додаток Smart Migration

Spolufinancováno
Evropskou unií

Projekt EURES+3Z Up! Rozvíjíme služby zahraniční zaměstnanosti

ПОДОЛАТИ ВТОМУ ЗАХОДУ

Текст: ОЛЕКСІЙ СЕВРУК

Допомога Україні за останній квартал скоротилася на 87% і є нині найменшою від початку російського повномасштабного вторгнення. Таку невтішну інформацію оприлюднив Кільський інститут світової економіки, який провадить моніторинг об'ємів і трасування допомоги Україні. Таке скорочення пов'язане передусім із передвиборчою кризою у Сполучених Штатах, із заграванням республіканців зі своїм – консервативним та подекуди українофобським – електоратом, але також і з певною «втомою» західного світу від нашої війни за виживання, як цинічно це б не звучало.

Волонтери, які забезпечують матеріальну допомогу фронту, працюють на всю потужність, хоч і стикаються з дедалі більшою кількістю проблем – від нестачі донатів, коли донатори перестають давати пожертви, бо не бачать «рентабельності» своїх інвестицій, до нової системи державної рестрації волонтерів, яка не діє належним чином, та блокування західних кордонів України сумнівними рухами, підтримуваними або й ініційованими ерефією.

Як тобі сказати... Ми вже трохи втомилися від тієї війни. Анджей Рисує. Газета Виборча

Стає дедалі більш очевидним, що ця війна – це біг на довгу дистанцію, в якій необхідно, між іншим, тактизувати й мудро розпоряджатися наявним ресурсом – своїми грошима і власним здоров'ям, зокрема психічним.

Читання художньої літератури, окрім освітньої й пізнавальної функції, дає змогу осмислити самого себе, глянути на свої проблеми під іншим кутом, відпочити від постійного стресу й невтішних думок і додати кілька камінчиків до

повної картини-мозаїки. У цьому номері ви знайдете перелік видань, зокрема й українських книжок про війну, які були перекладені на чеську. Переконали, що ця література, подана як рекомендації та подарунки на Різдвяні свята та нелише, допоможе нашим чеським друзям подолати втому від війни, зайвий раз нагадає про потребу донатити на ЗСУ й тиснути на обраних політиків усіх рівнів, щоб ті приймали правильні рішення.

Інший засіб психогієни пропонують ютуб-канали. Це те, що динамічно й бурхливо розвивається в українському сегменті інтернету. Подкасти й програми про історію, культуру, мистецтво, з галузі природничих наук і технологій. За бажання, в інтернеті можна знайти достатню кількість і ресурсів на будь-який смак. А щоб довго не шукати, один із таких оглядів пропонує й цей номер.

З усього видно, що війна проти нас набуває нових подоб і нових обертів.

Майбутнє за Україною. І раби Москви це усвідомлюють, проводячи чергові ІПСО в українському тилу, в ЄС, у США. Протистояти російській агресії, наближаючи наше майбутнє – це відповідальність кожного з нас. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. №11/2023, рік XXX. Підписано до друку 8 січня 2024 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчинець, Олексій Севрук, Ірина Забіяка, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. **Видає:** «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; [Facebook.com/ukrajinska.uicr](https://www.facebook.com/ukrajinska.uicr); **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 11/2023, ročník XXX. Uzávěrka: 8. Ledna 2024. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec, Alexej Sevruc, Iryna Zabiya, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Art director:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Voceľova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; [Facebook.com/ukrajinska.uicr](https://www.facebook.com/ukrajinska.uicr), **číslo účtu:** 1925774379/0800.

ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВОГОНЬ У ПОСОЛЬСТВІ УКРАЇНИ

Напередодні Різдва пластуни Праги передали Вифлеємський вогонь миру працівникам Посольства України в Чехії на чолі з тимчасовим повіреним у справах України в Чехії Віталієм Усатим.

Вифлеємський вогонь миру — це міжнародний скаутський захід, який має на меті поширити символічний вогонь з місця народження Ісуса Христа до всіх, хто його потребує. Вогонь є символом підтримки, єдності та миру, які зараз надзвичайно потрібні в Україні.

Разом із пластунами до Посольства також завітала вокальна студія «Сім'я», вихованці якої подарували співробітникам Посольства різдвяні пісні, за що ми їм дуже вдячні.

Дуже приємно, що саме в цей день у Посольстві відбулась ще одна важлива подія. Головний редактор чеського видавництва Ideál пан Юрай Лайда представив видання перекладу на чеську мову збірки дитячих казок

«Світ навколо нас», автором якої є українська письменниця Галина Гузовська-Корецька.

Ми надзвичайно вдячні пану Лайді за цю важливу ініціативу. Відтепер

чеські діти матимуть можливість ознайомитися з українськими казками своєю рідною мовою. Книжки ми передамо у чеські дитячі садочки та початкові школи. ■ **пор**

ДЛЯ ПІДТРИМАННЯ МЕДЗАКЛАДІВ ХАРКІВЩИНИ УРЯД ЧЕХІЇ ВИДІЛИВ ДОПОМОГУ В РОЗМІРІ 10 МІЛЬЙОНІВ ДОЛАРИВ США

Про це повідомив начальник Харківської ОВА Олег Синегубов. Він зауважив, що виділення урядом Чехії допомоги на 10 мільйонів доларів США стало результатом плідної співпраці під час попередніх зустрічей із представниками делегації цієї дружньої країни.

«Проект підтримання розрахований на три роки. Кошти для придбання медичного обладнання спрямують для кількох закладів охорони здоров'я Харківщини – Харківської міської поліклініки №10, шпиталю ГУНП України в Харківській області, а також лікарень

Чугуєва і Балаклії. Дякую уряду Чехії за допомогу Україні й вагому підтримку Харківщини. Розвиваємо співпрацю далі!», – зазначив Олег Синегубов.

Подробиці подальшої співпраці обговорили сьогодні в ході зустрічі заступниці начальника Харківської ОВА Олени Логвинової й заступника міністра закордонних справ Чеської Республіки Марек Свобода.

«У 2022 році між Чугуєвською міською військовою адміністрацією та урядом Чехії було підписано меморандум про співпрацю. Чеська сторона надала фінансову допомогу для придбання електрогенераторних установок. Сьо-

годні вони вже подають живлення до котелень, які задіяні в опаленні 36 багатопверхових житлових будинків, 10 будівель лікарняного комплексу, закладів освіти, дитячого центру розвитку та інших об'єктів», – сказала Олена Логвинова. Марек Свобода зазначив, що від початку повномасштабної війни представники Чехії втретє відвідують Харківщину. Під час кожної зустрічі чеська сторона намагається детально ознайомитися з актуальними потребами області, щоб якнайефективніше посприяти.

«Крім проекту з підтримання медичної сфери Харківської області, який триватиме три роки, уряд Чехії раніше також профінансував 7 модульних котелень для Харківщини. Наразі вирішується питання щодо їх монтажу, передавання та розподілення серед громад області», – розповів Марек Свобода. Наприкінці зустрічі він наголосив, що уряд Чехії продовжить підтримувати Україну й Харківську область зокрема, а також поглиблюватиме співпрацю в напрямку відновлення. ■ **пор**

ВИДАТНІ ЧЕСЬКІ ОСОБИСТОСТІ ЗАКЛИКАЮТЬ ПРЕМ'ЄРА ФІАЛУ ПІДТРИМАТИ УКРАЇНУ НА САМІТІ ЄС

Шість десятків відомих чеських особистостей закликали прем'єр-міністра країни Петра Фіалу (партія ODS) наполягати на фінансовій допомозі Україні на саміті лідерів Європейського Союзу 14 грудня, попри можливе вето Угорщини. Про це вони заявили у відкритому листі, який передали в урядовий офіс.

Підписанти листа попросили прем'єр-міністра Петра Фіалу просувати окремий фінансовий механізм для інших країн ЄС у разі вето Угорщини. «Неприпустимо, щоб група із 26 економічно сильних демократичних країн була заблокована одним прем'єр-міністром [Угорщини Віктором Орбаном. — Ред.], до того ж підозрюваним у клієнтелістських зв'язках із російським злочинним режимом», – зазначили автори листа на ім'я прем'єр-міністра Чехії. «Звертаємось до вас: спробуймо створити шлях для забезпечення відповідального та якісного фінансування оборони нашого важливого партнера, яким є Україна», – додали вони.

До заклику приєдналися відомий священник та філософ Томаш Галік, документалістка Ольга Соммерова, письменники Іван Кліма та Їржі Падевет, письменниця Тереза Боучкова, музикант Ярослав Гутка, соціо-

лог Фьодор Гал і голова Державного комітету з ядерної безпеки Дана Драбова. Лист підписали й учасники правозахисного дисидентського об'єднання «Хартія 77», яке боролось з тоталітаризмом за комуністичних часів. Також серед підписантів – чимало представників організацій, які допомагають Україні.

Однак позиція Угорщини викликає сумніви. Минулого тижня прем'єр-міністр країни Віктор Орбан закликав, щоб початок переговорів про вступ України не став темою майбутнього саміту. Він наполягає, що спочатку потрібна «стратегічна дискусія». А в листопаді представники Угорщини заявили, що не підтримають довго-

строкову фінансову допомогу Україні. Свою позицію Орбан пояснював у своєму парламенті, зазначає Європейська правда. Питання переговорів про вступ України в ЄС має розглядатися «у світлі того, чи є воно вигідним для Євросоюзу, зокрема й для Угорщини. Швидкий вступ може мати непередбачувані наслідки. Вступ України за прискореною процедурою не відповідає інтересам ні Угорщини, ні ЄС», – зазначив Орбан.

Він також висловив занепокоєння тим, що ЄС дозволить для України імпорту агропродукції та скасував систему дозволів для перевізників, а це шкодить інтересам Угорщини. ■

proukrainu

ОЛІМПІЙСЬКА ФОРМА ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ І БІЛОРУСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ

Чеський журнал Reflex «розробив» олімпійську форму для російських і білоруських спортсменів.

«Поки російські військові на чолі з воєнним злочинцем Путіним убивають мирних жителів в Україні, викрадають українських жінок, гвалтують і катують, Міжнародний олімпійський комітет подумав, що було б чудово ідеєю відправити російських і білоруських спортсменів на Олімпіаду в Париж під нейтральним прапором. Ми "аплодуємо" та схвалюємо рішення за умови, що спортсмени будуть носити колекцію, яку ми створили для них за допомогою штучного інтелекту Midjourney» – прокоментував Reflex. ■ **пор**

НАЙКРАЦІ КОВЗАНКИ У ПРАЗІ: ЯКІ З НИХ БЕЗПЛАТНІ

Щороку різдвяно-новорічні свята в Чехії починаються із запалення головної ялинки, початку роботи ярмарків, виїзду оздоблених трамваїв та відкриття ковзанок. Ковзанки у Празі бувають різних розмірів, працюють як у центрі, так і на околицях міста. Деякі з них безплатні.

Цікаво, що багато чехів мають власні ковзани, тому насолоджуються таким дозвіллям у зимку повна. Часто можна натрапити на старі фотографії Праги, коли люди ковзали на замерзлій річці Влтаві. Крім того, чехи ще й дуже люблять хокей, тож чимало дітей відвідують спортивні заняття та є вправними на ковзанах.

Кожна ковзанка пропонує також традиційні різдвяні закуски та напої. Praguest зібрали найкращі ковзанки у Празі.

Ковзанка на Вацлавській площі

05.12.2023 — 18.02.2024

Графік роботи:

щодня від 9:00 до 21:00

Адреса: Václavské náměstí, Praha 1
Вхід: 200 Kč, діти до 15 років — 100 Kč. Ковзани — 150 Kč, шолом та підтримувальні ходулі — 50 Kč

Ковзанка Čaradlo на березі Влтави

15.11.2023 — 25.02.2024

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 13:00–21:00, субота та неділя: 10:00–21:00

Адреса: Čaradlo, Náplavka na Hollaru, Praha 1
Вхід: 120 Kč, діти до 6 років безплатно. Ковзани — 150 Kč, шолом та підтримувальні ходулі — 50 Kč, завдаток на ковзани — 500 Kč

Ковзанка під Жіжковською вежею (Žižkovská věž)

01.12.2023 — 29.02.2024

Графік роботи:

понеділок — неділя: 9:00–20:00.

Щодня від 11:00 до 12:00, від 14:00 до 15:00 та від 17:00 до 18:00 триває обслуговування льодового покриття
Адреса: Mahlerovy sady, Praha 3
Вхід: 150 Kč, діти до 14 років — 100 Kč, діти до 100 см безплатно

Ковзанка в парку Havlíčkovy sady

01.12.2023 — 28.02.2024

Графік роботи:

щодня з 09:00 до 20:00

Адреса: za Pavilonem v Růžové zahradě, Havlíčkovy sady
Вхід: 80 Kč, діти від 0 до 6 років безплатно, ковзани — 80 Kč

Ковзанка у торговому центрі Černý most

10.11.2023 — 31.01.2024

Графік роботи:

понеділок — четвер: 9:00–20:00, п'ятниця — неділя: 9:00–21:00

Адреса: Chlumecká 765/6, 198 19 Praha 9
Вхід: 120 Kč, діти до п'яти років безплатно, 360 Kč — родина

Ковзанка в районі Прага 8 (Löwitův mlýn)

22.11.2023 — 25.02.2024

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 13:00–19:00, вихідні та свята: 09:00–19:00

Адреса: U Českých loděnic 40, 180 00 Praha 8-Libeň
Вхід: 90 Kč, особи зростом до 130 см — 50 Kč, ковзани — 80 Kč

Ковзанка біля басейну Ládví

24.11.2023 — 25.2.2024

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 13:00–19:00, субота та неділя: 13:00–20:00

Адреса: Štíbrova 1776/17, Praha 8-Kobylisy
Вартість входу: 90 Kč/дорослий, 50Kč/діти до 150 см, діти до 150 см безплатно, ковзани — 80 Kč, шолом — 30 Kč

Ковзанка в торговому центрі Westfield Chodov

27.11.2022 — 31.01.2023

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 10:00–21:00, вихідні та свята: 9:00–21:00

Адреса: U Kunratického lesa, Westfield Chodov – вхід А
Вхід: 140 Kč/дорослі, 90 Kč/діти до шести років

Ковзанка на Letné

01.12.2023 — 18.02.2024

Графік роботи: щодня з 9:00 до 21:00, 24.12: 9:00–14:00, 31.12: 9:00–16:00

Адреса: Letenská pláň, Praha 7-Letná
Вхід: вільний. Працює прокат ковзанів та ходуль

Ковзанка в парку Фоліманка

01.12.2023 — 29.02.2024

Графік роботи: щодня з 9:00 до 22:00

Адреса: Park Folimanka
Вхід: 50 Kč, діти до шести років безплатно, ковзани — 100 Kč

Ковзанка Vypich

26.11.2023 — 28.02.2024

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 12:00–21:00, субота та неділя: 9:00–21:00

Адреса: Dopravní hřiště DDM na Vypichu u obory Hvězda
Вхід: вільний. Ковзани — 130 Kč, діти до 15 років — 100 Kč

Ковзанка на Виноградах у садах Сватоплука Чеха

01.12.2023 — 28.02.2024

Графік роботи:

понеділок — п'ятниця: 14:00–20:00, вихідні та свята: 09:00–20:00

Адреса: park Sady Svatopluka Čecha,
Вхід: 80 Kč, діти до 6 років безплатно, ковзани — 80 Kč ■ proukrajinu.bleesk.cz

ЗАХОПЛИВИЙ ЕКСКУРСІЙНИЙ МАРШРУТ «РІЗДВЯНА АБЕТКА» В ЗАМКУ ЛОУЧЕНЬ (ZÁMEK LOUČEŇ) 2024

Історія ялинки, традиції Різдва і Нового року, Адвент, святкові звичаї — все це цікавить тих, хто опинився в новій країні. Вивчаємо звички святкування, місця, куди можна піти у святкові дні. Замок Лоучень (Zámek Loučeň) — одне з таких місць, де ви дізнаєтеся чимало цікавого про традиції й відчуєте атмосферу свята. Понад 20 ялинок чекають на вас у святково прикрашених залах. Де, як не тут, зануритись у чеське Різдво?

Замок Лоучень можна відвідати в період Адвенту та Різдва. Тут до 21 січня 2024 року готують захопливий екскурсійний маршрут «Різдвяна абетка», який відбуватиметься кімнатами замку. Екскурсії будуть присвячені не лише ялинкам, ви також дізнаєтесь, як святкували Різдво за часів Першої республіки, чому ми запалюємо адвентові свічки, інші цікавинки.

Історія ялинки в замку Лоучень 2024 — Різдвяна абетка

Виставка: вже вшосте кімнати замку прикрашатимуть понад двадцять спеціально оздоблених ялинок. Святкові інтер'єри замку, запах і атмосфера Різдва.

Тема цього року: різдвяну атмосферу створять завдяки акції «Різдвяна ялинкова історія», цього року тематична назва події — «Різдвяна абетка».

Коли: 17.11.23 — 21.01.24, від 10:00 до 17:00 год.

Найбільший адвентовий вінок у Чехії — у дворі замку.

Щодня о 17:00 світломузичне шоу.

Де: Zámek Loučeň.

Вхід: вихідні та святкові дні 300 чеських крон, будні дні крім святкових 260 чеських крон.

Тривалість: 2,5 год.

У межах тематичної виставки «Різдвяна абетка» буквально «Від А до Я» («Od A do Z») роблять тематичні дерева. Починається колекція ялинок на подвір'ї замку від «Адама», адже це біблійна історія вигнання з раю. У замкових кімнатах Лоучень ви побачите різні ялинки: тут оздобили старовинне богемське народне дерево, тут ялинку-модерн, альпійську ялинку, вікторіанську... й багато інших!

Розваги на Різдво: традиції різних народів

Під час екскурсії «Історія ялинки» діти та дорослі почують:

- як святкували християнські свята за часів Першої республіки,
- чому ми запалюємо адвентові свічки і що таке піст,
- навіщо роблять вертеп,
- як святкують Різдво в інших європейських країнах і хто там роздає подарунки.

Крім екскурсій, до уваги відвідувачів майстерня, де можна виготовити власну прикрасу або придбати готову для своєї ялинки.

Ви дізнаєтесь, звідки походить ялинкова традиція та якими були перші ялинки в Європі. Якими вони були сто років тому, якими є зараз? Які ялинки мала британська королівська родина, які ялинки в альпійському котеджі?

Також дізнаєтесь про головну ялинку

Головна ялинка Чехії вже стала символом Різдва в країні. Кожного року обирають нове дерево та встановлюють його на Староміській площі у Празі. Це дійство супроводжується відкриттям ярмарків, піснями, запаленням самої ялинки, а взагалі воно знаменує початок циклу різдвяно-новорічних свят. ■

Юлія Кияшко, proukrajinu.bleesk.cz

ХОЧУ ЧИТАТИ!

КІЛЬКА ПОРАД ДЛЯ ТИХ, ХТО ЧИТАЄ УКРАЇНСЬКОЮ Й ЧЕСЬКОЮ

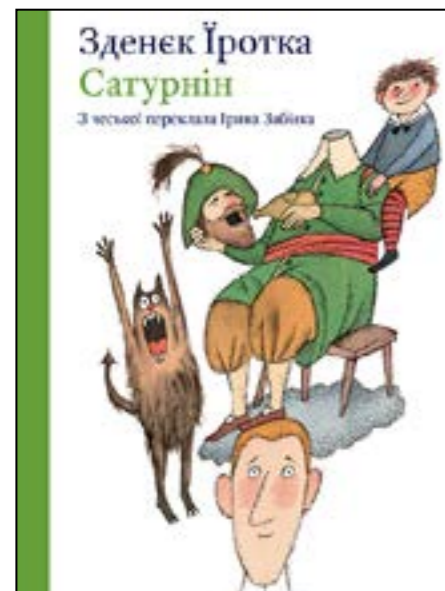
На тлі новин із України про результати дослідження читацької грамотності PISA (лише 59% українських школярів досягли в ній базового рівня) та рівня читання дорослих після лютого 2024 року, наприклад від порталу «Читомо»¹, чеські показники із читання видаються чудовими. Чеські школярі краще розуміють та інтерпретують прочитане, дорослі купують і читають в середньому більше книг.

Текст: Ірина Забіяка

Багато українців, які вимушено опинилися в Чехії, тутешні підходи до читання у школі, а також кількість книгарень і книжкових новинок, можуть вражати й водночас мотивувати, наприклад, до якісного читання. Крім того, книги, що існують у двох мовних версіях, можуть стати в пригоді при вивченні чеської мови й підтриманні рівня української.

Отже, ви хочете почитати щось цікаве? Що б це могло бути?

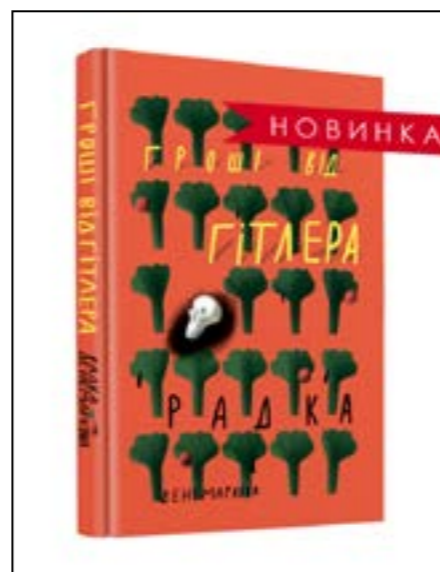
Книги для дорослих читачів

Одним із гарних способів дізнатися більше про культуру Чехії, а також підтягнути чеську мову, може стати читання чеської класики – книг, які люблять і знають самі чехи. Добре почати, наприклад, з роману **Зденека Їротки «Сатурнін»**. Написаний у 1942 році, під час Другої світової війни, він ще й досі є улюбленим і часто цитованим серед чехів. Видання цього роману різними мовами світу – справа, якою вже довгий час опікується видавництво «Karolinum»². Український переклад книги вийшов на території України у видавництві «Комора» (2019, перекладачка Ірина Забіяка) і дотепер розпроданий. Утім на території Чехії можна купити книги як чеською, так і українською.

Жанр: белетрія
Опубліковано: квітень 2022
Ціна: 280 Kč

Якщо ж класика вас цікавить мало й хочеться ознайомитися із сучасною чеською літературою, то чудовою україномовною новинкою може бути книга **«Гроші від Гітлера» Радки Денемаркової**. Книга ця непроста і нерозважальна, проте наблизить до читача історію Чехії та її громадян різних національностей у ХХ столітті, що є ключовим для розуміння сьогодення країни. Водночас українському читачеві може бути близькою тема втрати своєї домівки, незворотних змін, що нас формують, і болю, який однак мотивує до життя. Чеською

мовою цей роман вийшов у 2006 році у великому видавництві Host, український переклад – у 2022 році у видавництві «Комора» (перекладачка Марія Севрук).

Українською мовою:

Рік видання: 2022
Кількість сторінок: 256
Обкладинка: тверда
Ціна: 366 грн

Звісно, книжки на важкі й болісні теми не завжди хочеться гортати й читати. Іноді найкращий спосіб відвернутися від складних буднів – це поринути у книжку, що розповідає вигадані історії, ідеально зі щасливим фіналом. У 2001 році чеський письменник **Мілош Урбан** написав саме таку книгу, яка цього року вийшла українською: **«Водяник. Зелений роман»** перенесе нас у світ чеського села ХІХ століття, де живе і творить дивні речі пан-денді з надзвичайними здібностями. Ми прочитаємо про його кохання, страждання й водночас перемоги над собою й людьми. Книга в українському перекладі вийшла у видавництві «Навчальна книга Богдан» (перекладачка Тетяна Савченко). У 2018 році книгу було також екранізовано.

Кількість сторінок: 376
Обкладинка: тверда
Ціна: 399 грн
Купити: bohdan-books.com

Нині в Чехії зростає кількість перекладів з української мови. Тому якщо ви любите українську літературу, але зараз хочете спробувати її в новій обгортці, або ж друзі-чехи запитують, що почитати з української літератури чеською, можете сміливо радити видання збірки оповідань **Артема Чеха «Точка нуль»**. Уперше український оригінал побачив світ у 2017 році. Він фіксує досвід українського військового на лінії фронту, але в ньому ви не знайдете драматичних подій і гострих конфліктів. У книзі багато життя, щоденного, повного як комічних, так і безглузких ситуацій. У 2023 році книгу перевидали у Чернівцях (meridiancz.com/blog/artem-chekh-tochka-nul/), водночас з'явився й чеський варіант у видавництві Fga, над яким працювало кілька перекладачів.

Кількість сторінок: 204
Обкладинка: тверда
Ціна: 366 грн

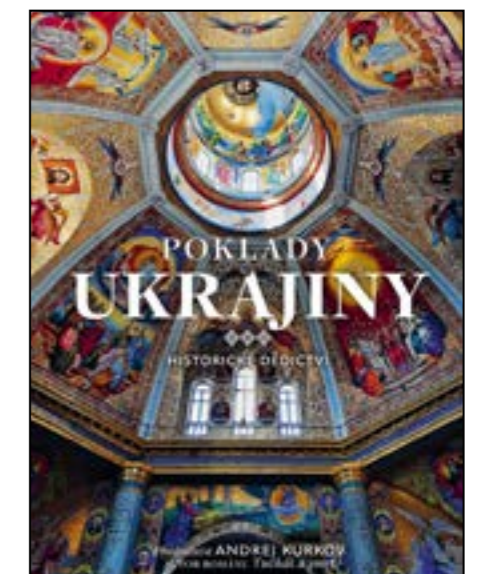
Українською:

Чеською:

Для чеських друзів, які цікавляться історією та культурою України, корисною буде новинка видавництва Slovart **Poklady Ukrajiny**. Книга призначена спеціально для неукраїнців, бо по-якшному світовій публіці (адже є й інші мовні варіанти) історію українського мистецтва, яка наповнена крадіжками «старшим братом» того, що століттями творило основу української культури. На жаль, у світі ці речі не завжди очевидні. Тому знову і знову варто наголошувати на скарбах, які має наша країна. Книга насичена також ілюстраціями й супровідними статтями від експертів-культурологів.

Кількість сторінок: 256
Перекладач: Sylva Ficová
Рік видання: 2023
Ціна: 479 Kč
Купити за Qr посиланням:

1. chytomo.com/42-ukraintsiv-prochytalymenshe-5-knyzhok-za-period-vid-24-liutoho-2022-roku/

2. meridiancz.com/blog/artem-chekh-tochka-nul/

Книги для дорослих і дітей

Любителі коміксів, які хочуть побачити українською мовою класичну історію **Ярослава Фоглара «Таємниця гололомок»**, можуть долучитися до її видання. Зараз триває збір тут:

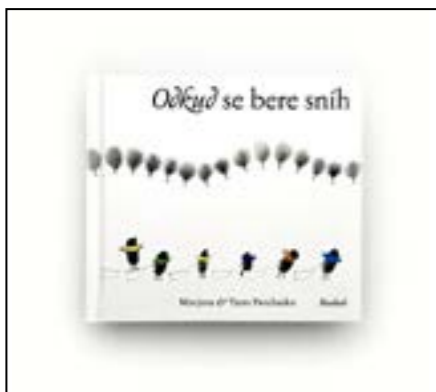

Це буде вже не перше видання цієї класики: вибрані історії «Швидких стріл» – коміксу про юнаків, що потрапляють у різні пригоди і з гідністю з них виплутуються, вже виходили українською завдяки благодійному виданню «Спілки друзів Ярослава Фоглара».

Нещодавно чеською мовою вийшла також дитяча книга **Тараса і Мар'яни Прохаськів «Хто зробить сніг»**.

Українською мовою книга вперше побачила світ у 2013 році у «Видавництві Старого Лева» й досі є бестселером.

Цього року книгу переклало й видало чудове чеське видавництво Baobab (перекладачка Єкатерина Газукіна). Історія про те, як виникає домашній затишок у кротячій родині, може стати чудовим подарунком до свят. **Українською мовою** книга доступна тут:

Чеською мовою тут:
baobab-books.net/product/odkud-se-bere-snih

Українські книжки починають виходити і в Чехії. Вище вже згадувалися переклади коміксів, які з'являються на території Чехії українською мовою, проте вартує уваги і книга соціальних казок для дітей 9-12 років від українки, що вже довгий час живе у місті Брно. Йдеться про книгу «**Нечувані історії з Брно**» **Наталі Вітрикус**. Казки об'єднані темою інакшості й того, як герої дають собі з нею ради. Погодьтеся, що для українців у Чехії ця тема досить актуальна. Книгу видав «Український культурно-освітній центр у м. Брно». Її можна придбати написавши на імейл: info@ukrcentrum.cz.

Видавництво: Український культурно-освітній центр у м. Брно
Рік видання: 2023
Палітурка: тверда
Мова: українська
Ціна: 150 крон ■

Чесько-український випуск журналу Kamarádi

Дитячий журнал **Kamarádi** у Празі, що випускається вже **десять років**, відреагував на велику кількість українських дітей, які прибули до Чехії, і випустив спеціальний чесько-український номер. Мета видання - надати освітні та розважальні матеріали для дітей молодших класів, щоб полегшити їхню адаптацію та вивчення мови та культури. Цей номер, доступний як у паперовому, так і в електронному форматі, містить двомовний контент для українських дітей, які тільки починають вивчати чеську мову.

Журнал також реагує на гостру потребу українських дітей у підтримці та освіті під час переїзду. За кілька днів після початку війни, редакція журналу вирішила добровільно створювати електронні освітні матеріали для українських дітей, які стали терміново потрібні для більшості біженців з України.

Український номер журналу **Kamarádi** доступний для придбання в електронному форматі на їхньому веб-сайті: kamaradi.eu. Журнал містить казки, віршики та інші матеріали українською мовою, а поруч з ними - текст чеською мовою. Це полегшує вивчення мови для тих, хто тільки почав знайомитися з чеською.

Крім того, у номері розміщені розмальовки українських та чеських державних символів, віршики про весну та літо з перекладами на чеську мову. Публікація також надрукована в співпраці з благодійним фондом «Клічек» та має мультимедійні доповнення, такі як аудіоверсії українських казок. ■ **Пороги**

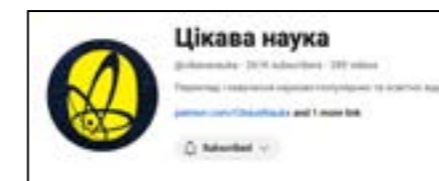
НАЙКРАЩІ УКРАЇНОМОВНІ YOUTUBE-КАНАЛИ

ПРО НАУКУ, КУЛЬТУРУ, ОСВІТУ, МАНДРИ, ГАДЖЕТИ ТА СПОРТ

Пропонуємо добірку якісного україномовного контенту. Перелік сформований за кількістю підписників у кожному тематичному напрямку – від найбільшого числа до найменшого.

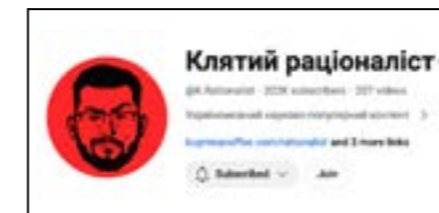
Текст: Тетяна Кропивницька, texty.org.ua

YouTube-канали про науку

Дата створення: 2016 рік
Автор: рівненський учитель фізики Віталій Шевчук.

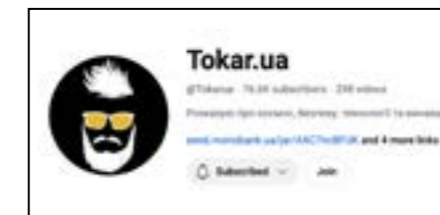
Тут ви знайдете перекладені й озвучені науково-популярні й освітні відеоролики з фізики, астрономії, біології, географії та математики. Мета каналу – покращити ситуацію із науковою грамотністю.

Дата створення: 2015 рік
Автор: Артем Албул.
«Клятий раціоналіст» пропагує здоровий глузд, скептицизм та раціоналізм.

Засновник каналу Артем Албул у своїх відео кидає виклик псевдонауці та поширеним, але хибним уявленням про реальність. Він науково пояснює суть речей, розвінчує побутові міфи, забобони, блогерів-псевдоекспертів, б'є наукою по ковіду, а також розповідає про те, як влаштоване людське тіло.

На цьому каналі – пропаганда раціоналізму і презумпції наукового методу, цікаві інтерв'ю з науковцями та лайфхаки, які стануть у нагоді у повсякденному житті.

Дата створення: 2017 рік
Автор: адміністратор української Вікіпедії Назар Токар.

Канал присвячений космосу, технологіям та винаходам: простими словами пояснюються складні технології.

А ще на каналі виходять відео про те, як влаштована Вікіпедія, про цифрову безпеку, про те, як функціонує сонячна система і приділяють увагу українській (і не тільки) історії.

Дата створення: 2015 рік
Автор: кандидат біологічних наук Олексій Коваленко.
Науковець цікаво розповідає про світ рослин і тварин.

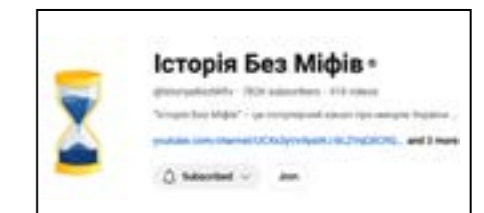
Дата створення: 2014 рік
Тут публікуються перекладені та озвучені українською мовою відеоролики наукової тематики.

YouTube-канали про історію

Дата створення: 2019 рік
Автори: українські письменники брати Капранови.

На каналі публікуються відеоролики, присвячені різноманітним аспектам української історії – державній мові, теоріям появи української нації і навіть українському внескові у появу польової кухні.

Дата створення: 2020 рік
Про українське минуле України та світу – без прикрас і фальсифікацій. Експерти – фахові історики, кожен із яких є спеціалістом із конкретної проблематики.

Серед питань, які висвітлюють на каналі: політична, військова, економічна історія, історія міжнародних відносин, історія культури, мистецтва і спорту, біографії видатних особистостей.

Метою творці проекту називають спростування антинаукових міфів, фейків і стереотипів про Україну й поширення суспільного інтересу до історії та гордості за славетне минуле. ■

Продовження у наступному номері

DĚJEPISNÝ A SOUDOBÝ KALENÁŘ UKRAJINSKÝCH ČECHŮ NA ROK 2024

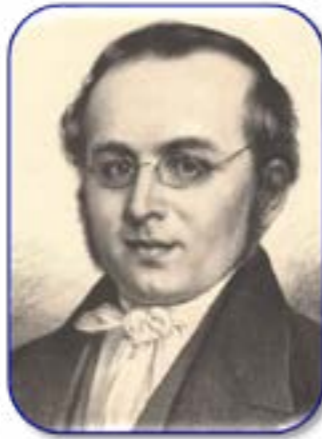
(vybraná data)

Jiří Wolker

Bedřich Smetana

František Ladislav
Čelakovský

Antonín Perný

100. výročí úmrtí Jiřího Wolker, českého básníka (3.01.)

200. výročí narození Bedřicha Smetany, českého skladatele (2.03.)

225. výročí narození Františka Ladislava Čelakovského, českého básníka (7.03.)

90. výročí úmrtí Ant. Perného, čes. pedagoga a buditele, zakl. a vydavatele týdeníku „Hlas Volyně“ (Kvasyliv 1926-1937) (21.5.)

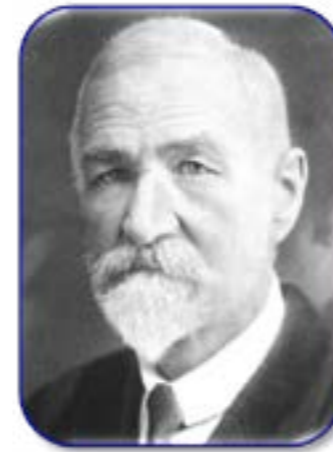
100. výročí úmrtí Jindřicha Jindřiška, významného krajaňského činitele, zakl. Spol. J. A. Komenského (1906) v Kyjevě (28.8.)

125. výročí úmrtí Fr. Rehoře, čes. etnologa, který v l. 1877-1890 působil v Haliči a byl čl. České besedy ve Lvově (6.10.)

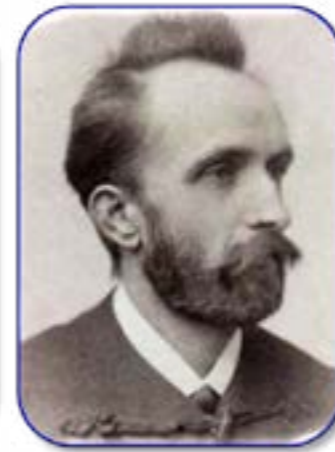
600. výročí úmrtí Jana Žižky z Trocnov, slavného českého husitského vojevůdce (11.10.)

125. výročí úmrtí Jana Evangelisty Kosiny, čes. pedagoga, spisovatele a buditele, který studoval v Berežanech a ve Lvově (11.12.)

- 1. ledna
- 1. ledna 1993
- 3. ledna 1924
- 6. ledna
- 18. ledna 1998
- 25. ledna 1990
- 28. ledna 1999
- 4. února 1628
- 10. února 1867
- 14. února 1912
- 20. února 1993
- 20. února 2014
- 2. března 1824
- 7. března 1799
- 8. března
- 12. března 1999
- 24. března 1990
- 28. března 1592
- 29. března
- 31. března
- 1. dubna
- 19. dubna 1991
- 20. dubna 1990
- 26. dubna 1986
- 1. května
- 1. května 2004
- 5. května
- 6. května 1990
- 8. května 1945
- 9. května 1990
- 16. května
- 19. května
- 21. května 1934
- 21. května 1991
- 26. května
- 30. května 1995
- 3. června 1924
- 10. června 1942
- 15. června 1990
- 21. června 1991
- 23. června
- 24. června 1942
- 28. června
- 3. července 1992
- Nový rok / Новий Рік
- Státní svátek ČR – Den obnovy samostatného českého státu – 31. výročí
- 100. výročí úmrtí v Prostějově Jiřího Wolker (*29.03.1900 Prostějov), českého básníka
- Tři králové / Водохреща
- 26. výročí založení v Užhorodě Klubu T. G. Masaryka
- 34. výročí založení v Malé Zubovtině (Žytopyrská oblast) společnosti Malá Zubovtina
- 25. výročí založení v Zaporizhží (čes. Záporoží) společnosti Bohemie
- V tento den učitel národa J. A. Komenský odešel z Čech do exilu a před tím se rozloučil s vlastní na Růžovém paloučku (ukr. Трояндова галявина) u Začléře, který se stal symbolem českého vyhnanství pro věru a přesvědčení.
- 157. výročí založení ve Lvově České besedy
- 112. výročí založení české evangelické obce Veselynivky - Sirotinky (Odeská oblast)
- 31. výročí založení v Simferopolu společnosti Vltava
- 10. výročí začátku 22. rusko-ukrajinské války
- 200. výročí narození v Litomyšli Bedřicha Smetany (†12.05.1884 Praha), čes. hudebního skladatele, autora cyklu symfonických básní „Má vlast“ (1874-1879) a oper „Prodaná nevěsta“ (1866, 1870) a „Libuše“ (1872)
- 225. výročí narození v Strakoncích Františka Ladislava Čelakovského (†5.08.1852 Praha), českého básníka
- Významný den ČR - Mezinárodní den žen / Státní svátek Ukrajiny – Міжнародний день жінок
- 25. výročí přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO)
- 34. výročí založení v Malynivce (Žytopyrská oblast) české společnosti (zanikla r. 1992, obrozená 24.03.1993 pod názvem Malynivské)
- Významný den ČR - 431. výročí narození v Nivnici u Uherského Brodu Jana Amose Komenského (†15.11.1670 Amsterdam, Nizozemsko), "Učitele národů", posledního biskupa Jednoty Bratrské, teologa, filozofa, spisovatele, kartografa, světově známého pedagoga a nejznámějšího českého exulanta
- Velký pátek
- Neděle velikonoční
- Pondělí velikonoční
- 33. výročí založení v Dubnu (Rivnenská oblast) společnosti Stromovka
- 33. výročí založení v Mykolajivce (Vinnycká oblast) společnosti Holenderští Češi
- 38. výročí Černobylské tragédie
- Státní svátek ČR - Svátek práce / Státní svátek Ukrajiny – День Праці
- 20. výročí vstupu České republiky do Evropské unie
- Velykden / Великдень (podle Novojuľianského kalendáře)
- 34. výročí založení v Žytopyru Žytopyrské společnosti volyňských Čechů
- Státní svátek ČR - Den vítězství / Státní svátek Ukrajiny – День пам'яті і перемоги над нацизмом
- 34. výročí založení v Bohemce (Mykolajivská oblast) společnosti Bohemka (do 31.01.2005, kdy zanikla, existovala pod názvem Čeští bratři, obnovena 21.09.2007)
- Den vyšivané košile (ukr. вишиванки). Slaví se od r. 2006 v třetí čtvrtěk května
- Neděle svato-dušní - Zelené svátky
- 90. výročí úmrtí v Kvasylově (Rivnenská oblast) Antonína Perného (*17.07.1873 Kvasyliv, Rivnenská oblast), volyňského Čecha, českého pedagoga, spisovatele, novináře, zakladatele a vydavatele týdeníku „Hlas Volyně“ (1926-1937) a buditele volyňských Čechů
- 33. výročí založení v Lucku (Volyňská oblast) společnosti Matice Volyňská
- Neděle Svaté Trojice
- 29. výročí založení v Kyjevě České národní rady Ukrajiny
- 100. výročí úmrtí v Praze France Kafky (*3.07.1883 Praha), pražského německý pišícího spisovatele
- 82. výročí vyhlazení obce Lidice v Čechách
- 34. výročí založení v Novhorodkivce (Zaporizská oblast) společnosti Čechohrad
- 32. výročí ukončení odsunu sovětských vojsk z území Československa
- Neděle Svaté Trojice / Трійця (podle Novojuľianského kalendáře)
- 82. výročí vyhlazení obce Ležáky v Čechách
- Státní svátek Ukrajiny – Den Ústavy Ukrajiny / День Конституції України
- 32. výročí založení v Melitopolu (Zaporizská oblast) společnosti Bohemie

Jindřich Jindřišek

František Řehoř

Jan Žižka z Trocnova

Jan Evangelista Kosina

5. července 863
6. července 1415

11. července 2000
13. července 1943
15. července
30. července 1994

Srpen 1905
3. srpna 1990
11. srpna 1438

12. srpna 1914
21. srpna 1968

24. srpna 1991
28. srpna 1924

8. 09. – 28. 10. 1944

16. září 921

20. září 1995
25. září 1993
28. září
28. září 935

3. října 1999
6. října 1899

9. října 1999

11. října 1424

14. října
28. října 1918
30. října 1993
31. října (1517)
2. listopadu
8. listopadu 1620
11. listopadu

17. listopadu
21. listopadu

23. listopadu

29. listopadu 1992
6. prosince
11. prosince 1899

24. prosince
25. prosince

25. prosince 2009
26. prosince
31. prosince

Prameny: Osobní archiv (knihovna, obrázky, poznámky, výstřižky), soubor Kcu_prameny 2024, csWikipedie, ukWikipedie, internet
Lektoroval Mgr. Petr Brodský

Dějepisný a soudobý kalendář ukrajinských Čechů (zal. r. 1990). Ročník 15/32. Vychází 24. 11. 2023. Uspořádal A. Drbal (Praha).

КНИЖКОВЕ ВІДЛУННЯ ВІЙНИ

ЩО ПОЧИТАТИ Й ПОРАДИТИ АБО ПОДАРУВАТИ СВОЇМ ЧЕСЬКИМ ДРУЗЬМ

Старе латинське прислів'я каже, що під час війни мовчать музи, проте це не зовсім так. Точніше — зовсім не так. Звісно, ніхто не може очікувати, що автори писатимуть художні тексти безпосередньо під час бойових дій або під обстрілами. Та вже в тилу, тривожному, але відносно захищеному українському, який тримається завдяки ЗСУ, або й безпечному й подекуди збайдужілому європейському, письменників, як то кажуть, відпускає, і завдяки рефлексіям пережитого досвіду виникають красиві й страшні тексти — передусім вірші. Щоб переконатися у цьому, варто почитати в мережі українських творців, таких як Юлія Стахівська, Олег Коцарев, Катерина Міхаліцина, Артем Полежака, Ігор Мітров, Катерина Калитко, Галина Петросаняк, Євген Спірін, Галина Крук та багато інших. Ці вірші колись увійдуть до майбутньої антології української незламності та спротиву, до антології української перемоги.

Текст: ОЛЕКСІЙ СЕВРУК

Якщо проза реагує на поточні події з часовим відступом, ще більший відступ потрібен для того, щоб книжку було перекладено на іноземну мову. Тож книжкові переклади, які з'являються чеською, здебільшого описують попередню фазу війни — окупацію Криму й частин Донецької та Луганської областей. Проте і з цих книжок промовисто зчитується свідчення про те становище, в якому Україна та її мешканці опинилися після 24 лютого 2022 року.

То які твори мають потенціал підважити і підточити байдужість європейського читача? Чим розбуркати приспаний інтерес до України?

«Інтернат», Сергій Жадан

У Чехії це відносно добре вдається роману «Інтернат» (Сергій Жадан, «Фра», 2023, переклав Мірослав Томек). Роман про подорож не зовсім дозрілого й визначеного вчителя української мови

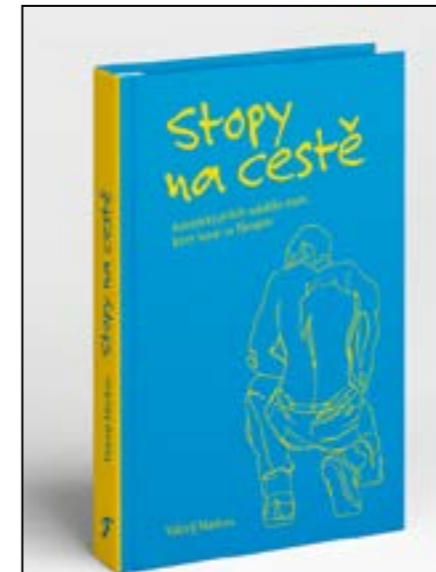

через фронтову лінію і назад відкриває очі на катастрофу на українському сході, винуватцем якої є Росія. Хоч книга й не вказує однозначно (наслідуючи реалії гібридної війни) на винуватців, вона змушує читача самотужки розставляти крапки над усіма «і» — і це лише підсилює її ефект. Роман постійно виринає в різноманітних рейтингах і є предметом жвавих дискусій.

«Сліди на дорозі», Валерій Маркус

Не менш цікавою є книжка Валерія Маркуса «Сліди на дорозі» (Stopy na cestě, «Фаміліум», 2022, переклала Ріта Кіндлерова). Роман у популярному жанрі автофікції пропонує погляд на життєвий шлях героя, що є альтер егом самого автора — із невтішного соціального середовища пізніх дев'яностих і неблагополучної сім'ї герой самотужки «вибивається в люди» і, зрештою, знаходить себе на службі в АТО. Книжка, що після свого виходу в Україні у 2018 році стала бестселером,

вабить автобіографізмом і автентикою, тож її не оминула й неабияка читачка увага в Чехії.

Інший автор, який — подібно як і Маркус — перебуває нині у активній службі у Збройних силах України, це Артем Чех. Його збірка оповідань з фронту, що своїм жанром межують з есеїстикою — «Точка нуль» (Bod nula, Fra 2023, переклала Тереза Хланьова і колектив) з'явилася врешті кілька тижнів тому й чеською.

«Війна, що змінила Рондо»

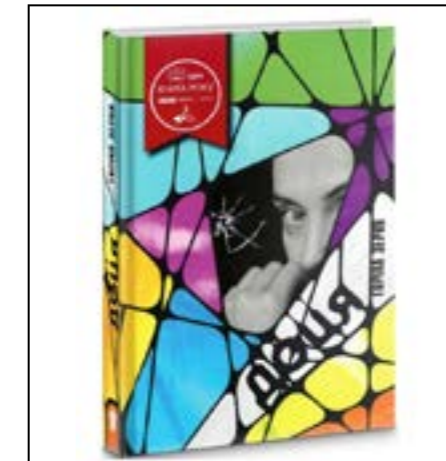
Ще навесні 2022 року вийшла у чеському перекладі Луції та Меди Ржегоржікових (мами і доньки) графічно і змістовно унікальна книжка «Війна, що змінила Рондо» авторської двійки Романи Романишин й Андрія Лесіва (Válka, která změnila Rondo, «Ветр-

не млини», 2022), у двомовному виданні, з оригінальними ілюстраціями від творчої майстерні Аграфка. Книжка призначена дорослим та дітям від шести років і пропонує підходи того, як говорити з дітьми про війну. А у своїй чеській іпостасі добре надається також для опанування чеської або української мови.

«Доця» від Тамари Горіха Зерня

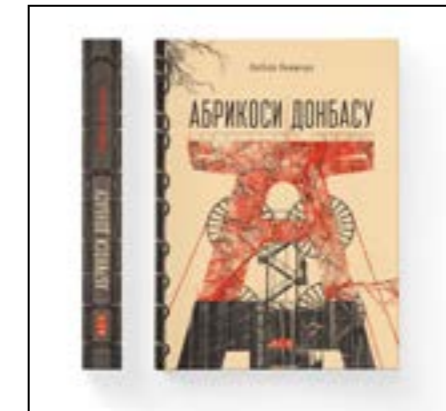
І в наступному році виходитимуть книжкові переклади з української мови. Видавництво «Гост» та перекладачка Іржіна Дворжакова працю-

ють над виданням роману «Доця» від Тамари Горіха Зерня. Книжка шевченківської лауреатки веде читача разом з героїнею через Революцію Гідності у Донецьку, коли з не так вже й малої групи проєвропейських (а насамріч проукраїнських) демонстрантів гуртувалися перші волонтери, що по краплях почали збирати допомогу для українських військових.

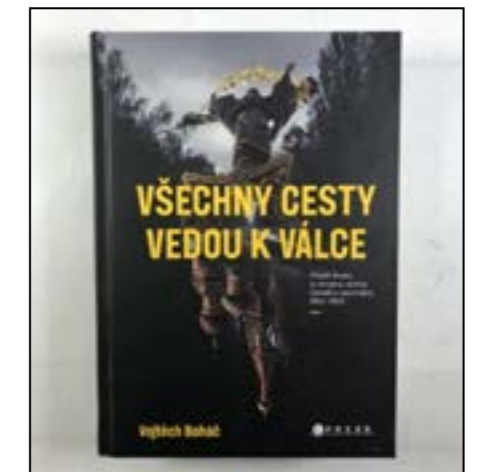
«Абрикоси Донбасу»

Ще один голос українського сходу представляє Люба Якимчук і її поцінований збірник віршів «Абрикоси Донбасу» (Meruňky Donbasu, «Фра», переклав Олек-

сій Севрук). А у видавництві Маратон працюють над перекладом прози-свідчення з російського концентраційного табору в Донецьку (інакше це місце, де панує садизм у російській формі, не назвеш) «Ізоляція». Книгу Станіслава Асеева «Світлий шлях: історія одного концтабору» перекладає Рене Кочік.

Книжки українських авторів, які описують реалії повномасштабного вторгнення (такі як наприклад «Позивний для Йова» Олександра Михеда або «Зима, яка назавжди з тобою» Сергія Демчука), ще тільки чекають на своїх чеських перекладачів і видавців — а згодом, треба сподіватися, й небайдужих читачів. Та треба хоч в кількох словах згадати, що чеська література і самотужки задовольняє потребу рефлексувати російську агресію і український спротив. Серед усього книжок, що за неповні два роки вийшли до теми російської війни проти України, згадаймо хоча б збірку оповідань «Ліліпутин» (Ян Немец, Гост 2022), книжку, засновану на реальних подіях, від репортерки часопису «Рефлекс» Адели Кнапової «Боягузливі нотатки з української війни» (Zbabělé zápisky z ukrajinské války, «Фра» 2023), або нотатки чеського репортера Войтеха Богача «Всі дороги ведуть до війни» (Všechny cesty vedou k válce: Příběh Ruska a Ukrajiny očima českého reportéra, 2011–2022, «ЦПресс» 2022).

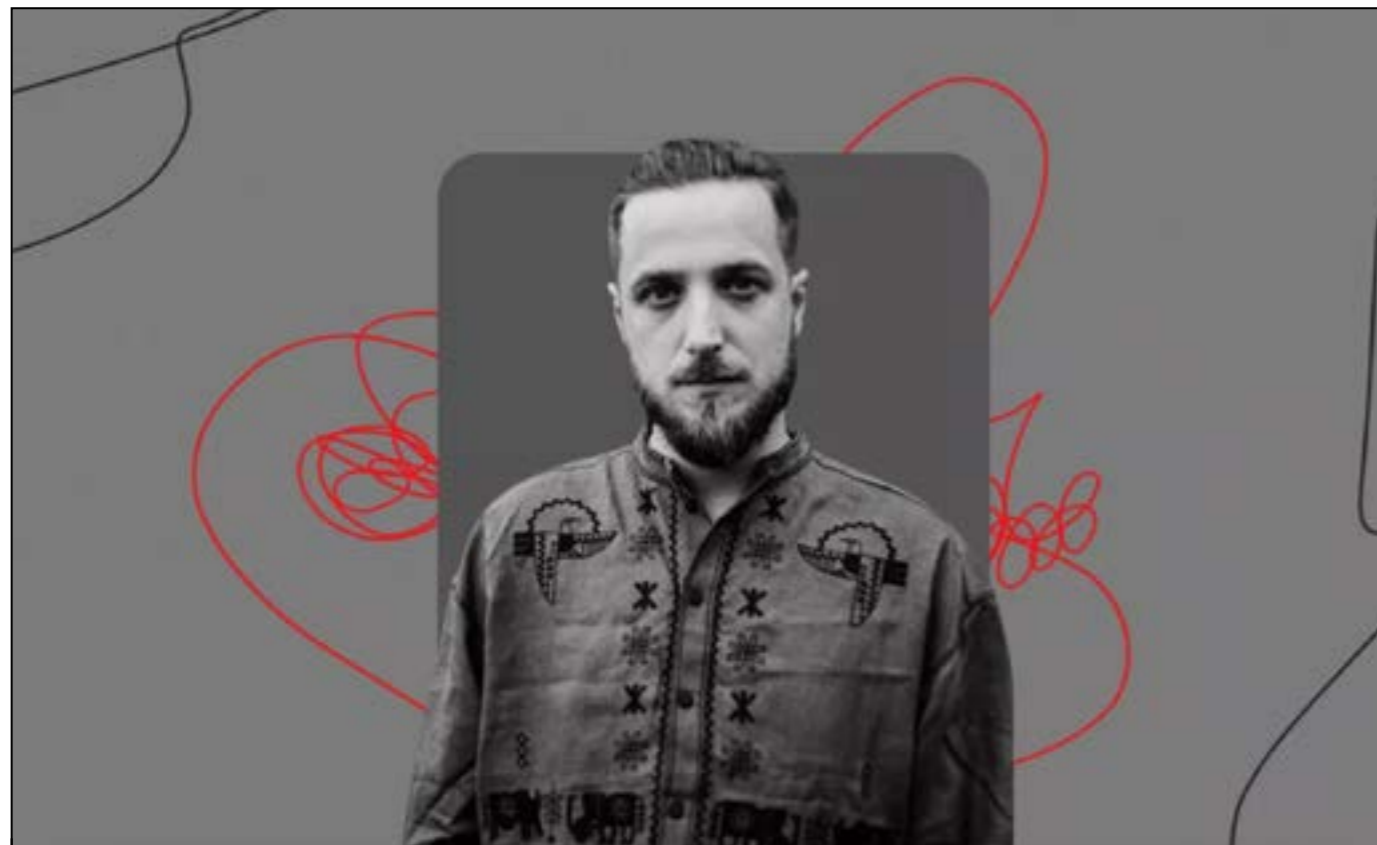

З написаного вище видно, що й чеське середовище пропонує більше й глибше занурення у тему нашої війни, аніж лише репортажі та публіцистику (треба віддати належне — дедалі кращу, хоч, звісно, завжди є куди рости). Кожен з нас може допомогти знайти цим книжкам шлях до чеського читача — потенційного чеського виборця або політика, донатора чи волонтера. ■

ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛОГО ПОЕТА ТА ВІЙСЬКОВОГО МАКСИМА КРИВЦОВА

Поет і військовослужбовець Збройних сил України Максим Кривцов із позивним «Далі» народився в Рівному 22 січня 1990 року, а загинув у 33 роки – 7 січня 2024-го. За цей час він став учасником Революції гідності, пішов добровольцем на фронт у 2014-му.

Текст: Анетт Абрамова, hromadske.ua

Поет і військовослужбовець Збройних сил України Максим Кривцов

Повернувся до зброї з початком повномасштабного вторгнення, на фронті видав і свою першу та єдину авторську збірку «Вірші з бійниці». Крім віршів там зібрані й світлини, які зробив Максим.

Вибір свого позивного — «Далі» — Максим пояснив виданню «Читомо»: «Все дуже просто. Мене запитали, який у мене позивний — до цього я про це не задумувався, не обирав чогось особливого. Але тоді відрощував вуса, щоб накручувати, як у Сальвадора Далі. Так позивний сам напросився, як відмінник до дошки».

«Любив рудих котів і цукерки «Червоний мак»»

Окрім поезії та війни, Далі присвячував свій час роботі в Центрі реабілітації та реадaptaції учасників АТО й ООС, також працював у Veteran Hub і був ментором дитячого табору «Строкати Єноти». А от за освітою був дизайнером взуття.

«Максим торкнувся багатьох людей своєю щирістю, талантом, вмінням бути поруч, дружбою. Мабуть, у кожного, хто колись був на таборах з Максом, є фото від нього; хтось куштував страви, які він готував з любов'ю і пристрастю; чиясь футболка надрукована завдяки Далі; комусь він читав історії на ніч; когось обіймав і надихав; для когось став прикладом», — написала команда «Строкатих Єнотів».

їми текстами. Мріяв про збірку, видав її, але не встиг презентувати як слід. Любив рудих котів і цукерки «Червоний мак», — пригадала вона.

Максим справді любив котів — одна з поезій присвячена його рудому улюбленцеві, який загинув разом із Далі.

“ Під останньою публікацією поета його мати, Надія Кривцова, лишила коментар, яким і сповістила про його смерть: “Фіалками мій найдорожчий син проросте”. ”

Максим був улюбленим ментором усіх дітей табору, пригадує організаційна директорка Kyivbookfest Анастасія Нікітіна. Вона розповіла, що саме дітям Далі презентував свою поезію зі збірки «Вірші з бійниці».

Координаторка кінооб'єднання з виробництва документального кіно Babylon'13 Марія Кравченко ділиться: «Ми втратили дуже сильну людину, сильного громадянина. Ми втратили дуже сильного поета».

«[Максим Кривцов] ніс стільки світла й тепла. Завжди вивертав душу сво-

«Світла людина, любив усе живе, ліс, пекти паски та ліпити котлети із сочевиці. [...] І як приємно було завжди з тобою і безпечно, з тобою таким добрим, світлим і сильним. Завжди готовим захистити кожного, хто потребує цього. Якесь фаталістична жертівність, знаючи як важлива була тобі священна війна, ти дійшов до кінця. І цей шлях такий несправедливо короткий», — згадує Максима його подруга та співзасновниця «Жіночого ветеранського руху» Катерина Примак.

Вірш, який Максим опублікував у Facebook 5 січня:

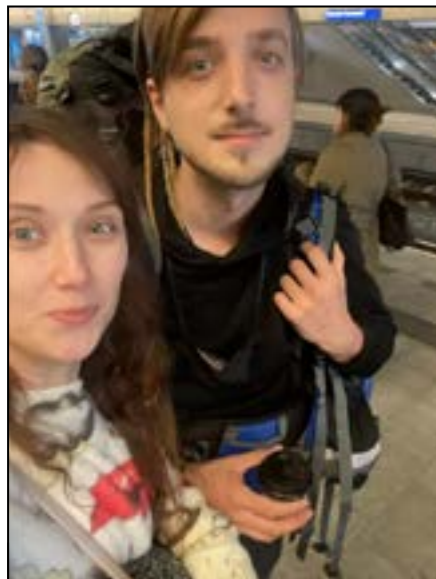
Моя голова котиться від посадки до посадки
як перекотиполе
чи м'яч
мої руки відірвані
проростуть фіалками навесні
мої ноги
розтягнуть собаки та коти
моя кров
вифарбує світ у новий червоний
Pantone людська кров
мої кістки
втягнуться в землю
утворять каркас
мій прострелений автомат
заржавіє
біденький
мої змінні речі та екіпу
передадуть новобранцям
та скоріше б уже весна
щоб нарешті
розквітнути
фіалкою.

Поет і військовослужбовець Збройних сил України Максим Кривцов

«Заповідався на одного з найцікавіших письменників "покоління війни"»

«Вірші з бійниці» український ПЕН визнав однією з найкращих книжок української поезії у 2023 році. Також його вірші входили до збірок поезії «Книга Love 2.0. Любов і війна» і «Поміж сирен. Нові вірші війни», які теж вийшли торік.

Максим із сестрою Настею Анастасія Худавердян / Facebook

«Вірші з бійниці» — немає в наявності. Ми за один день розкупуємо книжки українських поетів тільки тоді, коли вони гинуть», — зауважила кінорежисерка Ірина Цілик.

Та додала: «Максим мав написати ще багато сильних віршів і видати нові книжки, дзвінки та красиві, як усе правдиве й талановите. І він мав би радіти сам, що наклад його дебютної книжки розкупили за один день. Він мав би пізнати задоволення справжніх презентацій, підписування книжок для читачів і всього того,

"доць іде, а ми скирдуєм"; [...] слухала я інших читців погано, бо до мене раз у раз хтось підходив-забалакував,— а проте Максима запам'ятала: щось у ньому було справжнє, і напівпрозовий його речитатив мав у собі той драйв із домішкою екзистенційної туги, який завжди невіддільний від "портрета митця замолоду", коли з того митця щось має бути [...] Встиг стати Воїном і Поетом — так багато на таке коротке життя».

«Майже всі його тексти про творення нової мови, про пошук форми

// «Дуже жива, дотепна, надзвичайно талановита людина», — каже про полеглого митець Любко Дереш. //

чого йому так явно хотілося. Перша книжка і остання».

Оксана Забужко сказала, що Далі «заповідався на одного з найцікавіших письменників "покоління війни"»:

«Я запам'ятала Максима по якомусь спільному поетичному читанню в лютому 2022-го, буквально "за тиждень до" — атмосфера в місті вже була накручена, і я полізла на те читання винятково "за ідею" — продемонструвати всім і собі самій, що

й про смерть теж. Це не так богоборча поезія — щоб боротися з богом треба усвідомлювати його як конкурента, — як поезія богорівних, тих, хто давно прийняв можливість смерті, але дістане безсмертя», — споминає літературна критикиня Богдана Романцова.

Окрім того, у Babylon'13 зняли декілька відеоробіт на твори Максима. Так, сценарієм першого фільму проекту стала поезія Максима Кривцова

«Він переїхав в Бучу». Згодом на текст Максима випустили другий фільм — «Я вирушив автостопом».

Далі став героєм і співавтором фільму режисера Романа Любого «Зошит війни», зібраний з відеозаписів із телефонів та камер українських військових і добровольців. Подивитися стрічку можна за посиланням: takflix.com/uk/films/zoshyt-viyny

А для фільму «Наші котики» — пригодницької комедії про українських військових у 2014 році — на вірш Максима гурт Yurcash записав пісню «Жовтий скотч». Під час повномасштабного вторгнення Yurcash записав ще дві пісні на слова поета: «Панівна висота» й «Він з ЗСУ, вона з ТРО».

Літератор Любко Дереш розказав, що Максим Кривцов не встиг закінчити свій перший роман. Він опублікував синопсис твору:

«...Коли повертаємось із ротацій, ідемо в автівці додому, ми не відчуваємо щастя, хоча хочемо повернення. Напевне. Ми відчуваємо одне — порожнечу. Одну спільну на всіх порожнечу, колективну, як пам'ять. Ми захлинаємось нею і задихаємось від її випарів».

Отже. Я хочу розповісти про багатоповерхівку, на 77 поверсі якої розмі-

щений офіс телеканалу "Забуття". Вся розповідь відбуватиметься у межах найжахливішої програми у світі "Токшоу Війна"...»

«Ще одне Розстріляне Відродження»

«Ми воюємо такими як Максим Кривцов. Як Роман Ратушний. І їх вбивають. Наш цвіт, наше сонце. Вибивають з-під ніг землю», — написав військовий та актор театру Олександр Жуган. «Це ще одне «Розстріляне Відродження», — заявила Оксана Забужко і зауважила, що Вікторія Амеліна — письменниця, що загинула унаслідок ракетного удару по Краматорську у червні 2023 року, — «відчула це першою».

«Ще одна неоправдана втрата для України і для нашої літератури. А через п'ятдесят років чергові "хорошіє рускіє", нащадки теперішніх вбивць, будуть знову нас питати — ну що там, де ваші Нобелівські лауреати?» — нарікає колега полеглого митця Тамара Горіха Зерня.

Письменниця Олена Герасим'юк наголосила, що «про таких людей», як Далі, потрібно пам'ятати, розповідати іншим «не в контексті війни, а в контексті широкої культури». ■

Рідна сестра Максима Анастасія Худавердян написала вірш у пам'ять:

Ти проростеш не фіалками,
 Ти проростеш словами.
 Строкатими, стозмістовними
 І тими, що завжди з нами.
 Несправедливій казці -
 Несправедливий кінець.
 Та ти завжди-завжди житимеш
 У світлі твоїх сердець.
 Сердець, що горіли віршами,
 Сердець, що світили пітьму.
 Ти зустрівся в житті з найгіршими
 Та прогавив свою весну.
 Але в тисячі наших спогадів,
 У мільйонах своїх смс,
 Ти лишився завжди - нескореним,
 І не зведеним нанівець.
 І душа твоя обов'язково
 Полетить у рай сміючись.
 "Привіт, Петре. Ось і зустрілися.
 Настав час. Діставай ключі."

Ти просив "в разі чого"
 Поховати тебе поруч з бабусею,
 У селі, у нашому Милятині,
 І садити поруч черешню.
 І коли тебе проведжатимуть,
 То ввімкнути всім твій плей-лист.
 Їсти тістечка, чіпси і колу -
 Ось такий от прощальний твіст.
 Я не хочу тебе проведжати,
 Я не хочу, ні за що, ні.
 Давай краще - разом до школи?
 Давай краще - твої пісні?
 Давай їздитимемо на табір,
 І сваритись - давай-давай!
 Я скажу тобі "до побачення"
 Відмовляюсь сказати "прощай".

РЕГУЛЯРНИЙ РУХ. ЗА ТА ПРОТИ.

Про користь руху людство знає давно. У стародавній Індії було відомо понад 800 фізичних вправ різного ступеню складності. Рух допомагає запобігти важким наслідкам захворювань. Рух – це важливий етап у процесі відновлення після захворювання. Рух сприяє стійким результатам психологічних сесій. Рух лежить в основі багатьох реабілітаційних практик.

Матеріал надала: лікар ОКСАНА ЦИРКОВНЯК

Зазвичай коли ми починаємо спілкування з аудиторією будь-якого віку на тему фізичної активності, більшість говорить щось на кшталт: «Ну, я ходжу до тренажерної зали, або на йогу двічі-тричі на тиждень, або відвіую басейн...», діти при цьому додають, що відвідують заняття фізичної культури в школі. І це добре, адже фізична активність, поряд з раціональним харчуванням, дотриманням питного режиму та психологічною гігієною, є основними складовими здорового способу життя та профілактики низки захворювань.

ливу річ, а саме той факт, що фізичні навантаження мають бути регулярними. І, на жаль, два рази на тиждень це регулярно, але мало. Адже наше тіло не має канікул або вихідних. Воно функціонує 24 години на добу і 7 днів на тиждень.

Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує 60 хвилин фізичної активності на добу для дітей. До цього часу входить будь-яка фізична активність, що триває безперервно щонайменше 10 хвилин. Тобто до фізичної активності можна віднести тривалі

Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує 60 хвилин фізичної активності на добу для дітей.

З іншого боку, при такому підході ми випускаємо з уваги одну дуже важ-

ЩОБ СПИНА НЕ БОЛІЛА

ЗАЙМАЄМОСЯ СПОРТОМ

РОБИМО РОЗМИНКУ не тільки за партою

ГРАЄМОСЯ з друзями з батьками

Діти до 15 років - 60 хвилин фізичної активності на день

http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/edice/plne_znani/letaky/662_kolo_plav.pdf
http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/edice/plne_znani/cviceni_20pro_20deti.pdf

Цей матеріал був створений в рамках проекту ДІОЗ - 2023 УКРАЇНА – „Медіатор з підтримки здоров'я для України“, за фінансування фонду ЮНІСЕФ.

прогулянки (зі швидкістю вище середньої), піднімання сходами, прибирання, рекреаційні види спорту, легке розтягування, а також і футбол, баскетбол (ігрові види спорту), йогу тощо.

За останніми даними ВООЗ, хвороби цивілізації – діабет II типу та серцево-судинні захворювання – забирють до 3,2 мільйона життів щороку. І дуже тривожним є той факт, що наразі ці захворювання стрімко молодшають, аж до дитячого віку.

Саме тому при вихованні молодшого покоління спеціалісти роблять акцент на запобіганні не лише захворюванням, але й їх тяжкому перебігу. Система охорони здоров'я Чеської Республіки побудована саме на основах превентивної медицини, тобто запобіганні. Що це означає практично? Запобігання важким наслідкам захворювання – це регулярні превентивні огляди, бонуси від страхових компаній на рухову активність, дентальну гігієну тощо. Адже запобігти набагато легше, ніж потім лікувати наслідки.

Регулярні фізичні навантаження дають можливість покращити загальний

стан опорно-рухового апарату, судин, зокрема судин серця, підтримувати постійну масу тіла. В результаті нетривалих регулярних занять кожного дня покращується сон, концентрація уваги, зменшується рівень стресу. Покращення фізичного стану позитивно впливає на психологічний стан людини.

Однак важливо розуміти, що жодна вправа або комплекс вправ, незалежно від того, хто його порекомендував або розробив, не принесе очікуваного результату, якщо буде виконуватися без настрою й під примусом. Наразі вибір рухової активності широкий, і кожна людина зможе підібрати щось особисто до смаку. Комуś сподобається йога, а хтось буде в захопленні від спільних прогулянок на велосипедах. У посібнику «Регулярний рух», який розробили спеціалісти з Національного інституту здоров'я Чехії, рекомендований комплекс розтягувань на найбільші групи м'язів для щоденного виконання. ■

Про ефекти регулярного руху розповіла медіатор проекту SZU «Podpora zdraví pro Ukrajinu» лікар Оксана ЦИРКОВНЯК

1		Розтягування м'язів спини
2		Розтягування бічних частин тулуба
3		Розтягування бічних частин тулуба
4		Збільшення рухливості колінного та кульшового суглобів, тренування рівноваги
5		Розтягування передньої частини стегна
6		Розслаблення шийно-комірцевої зони та плечей

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕХІЇ!

ВЖЕ МАЙЖЕ ТРИ РОКИ АДАПТАЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНІ КУРСИ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ ДЛЯ ВІДБРАНИХ ІНОЗЕМЦІВ

Які права та обов'язки мають новоприбулі громадяни третіх країн у Чеській Республіці? На яких умовах вони можуть працювати та вести з нами бізнес? На що варто звернути увагу при пошуку роботи? І наскільки їхні традиції відрізняються від звичок і звичаїв чехів? Про все це окремі іноземці дізнаються на адаптаційно-інтеграційних курсах. Ідея про них виникла більш як десять років тому в організації «Слово 21». З січня 2021 року курси є обов'язковими для окремих груп іноземців, і дотепер, за оцінками, в них взяли участь 31 530 осіб.

Адаптаційно-інтеграційний курс – це 4-годинний семінар, спрямований на те, щоб новоприбулим іноземцям було легше розпочати життя в новій країні. Під час курсу лектор обговорює з учасниками практичні теми, з якими доводиться стикатися більшості іноземців у Чехії, наприклад, оформлення медичного страхування або відвідування школи. Інформація подається лектором чеською мовою та перекладається на одну з 9 мов проєкту (англійська, українська, російська, в'єтнамська, арабська, монгольська, іспанська, сербська та французька). За весь час існування обов'язкових курсів найпоширенішою мовою, на яку їх перекладали, була українська. Наприклад, у 2022 році вона становила 56% від усіх мов курсів.

Протягом останніх трьох років також приділялася увага оцінюванню цих курсів. Більшість новоприбулих іноземців вважають їх дуже корисними. Таким є результат анкетного опитування, в якому у 2022 році взяли участь майже тисяча учасників. 97% з них поставили курсу дві найкращі оцінки. Анкетування також показало, що 90% учасників хотіли б пройти курс адаптації та інтеграції, навіть якби він не був обов'язковим. При цьому приблизно така ж частка респондентів зазначила, що здобула на курсі потрібну інформацію, яку зможе використовувати на практиці. За словами методистки курсів Бланки Восецької Веселі з асоціації «Слово 21», такі результати анкетного опитування наочно свідчать, що курси виконують свою роль в інтеграції іноземців.

«Звичайно, ми задоволені результатами оцінювання, але також слід підкреслити, що ми вже кілька років ретельно готуємося, тестуємо, модифікуємо курси та збираємо відгуки від учасників, які їх пройшли ще коли курси були необов'язковими. І тому ми, напевно, трохи очікували позитивних відгуків. Ми продовжуємо коригувати курси відповідно до відгуків учасників, лекторів та перекладачів, а також щодо поточної ситуації, змін у законодавстві тощо. Висока якість курсів та інформація, яку ми надаємо, є абсолютно важливими для нас», – додає Бланка Восецька Весела.

Більшість громадян третіх країн, які отримали дозвіл на довгострокове перебування від 1 січня 2021 року, а також іноземці, які отримали дозвіл на постійне проживання після цієї дати без умови попереднього проживання, повинні пройти курс. Невиконання зобов'язання пройти курс протягом одного року з дати отримання картки посвідчення дозволу на перебування може призвести до

штрафу в розмірі до 10 000 чеських крон. Однак є низка винятків – наприклад, іноземці віком до п'ятнадцяти років або понад шістьдесят один рік не зобов'язані проходити курс. Зобов'язання не поширюється, наприклад, на власників карт працевлаштування та синіх карт, виданих за державними програмами. «Слово 21» – це неурядова неприбуткова організація, яка була створена у 1999 році. Її освітні та культурні проєкти зосереджені переважно на ромській громаді та іноземцях, які проживають у Чехії. Основними цілями асоціації є захист прав людини, формування толерантності до меншин, боротьба з расизмом та ксенофобією, підтримання освіти та зайнятості, інтеграція меншин. Більше інформації про адаптаційні та інтеграційні курси можна знайти на www.vitejtevcz.cz. ■

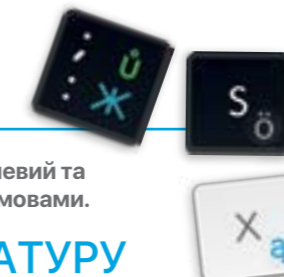
ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА 500 CZK / РІК РАЗОМ ІЗ ПОШТОВИМ ПЕРЕСИЛАННЯМ

Замовити часопис можна у такий спосіб:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату та адресу замовника.
Інформація: uicr@centrum.cz
або на: ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy

QR Platba

KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет-магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад, чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для виготовлення наклейок була вибрана найкраща технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їхньої довговічності. Завдяки універсальному формату підходять для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkyaklavesnici.cz
E info@prelepkyaklavesnici.cz
T +420 721 751 155

English version:
W www.keyoverlay.com

ЗНИЖКА 20%
при купівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовне
доставлення
при купівлі на суму
понад 500 крон
Код для знижки:
porohy

СУБОТНЯ УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» У ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- ✓ Бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- ✓ Хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- ✓ Готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1–11-й класи).

В нас ви отримаєте документ державного зразка України.

Адреса:

Прага 1, ZŠ Uhelny Trh 4
www.erudyt.cz,
facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com,
тел. +420 774 497 994

ПРОЄКТ "МЕДІАТОР ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ УКРАЇНИ"

Для інтеграції й адаптації новоприбулих українців важливо підтримувати та зміцнювати психічне, фізичне й соціальне здоров'я, допомогти знайти себе та забезпечити комфортне життя.

Відвідування всіх заходів - БЕЗПЛАТНЕ

Психологічна
підтримка

Фізична активність

Доступність медичної
допомоги

Харчування

Профілактика інфекційних
захворювань
та вакцинація

Підтримка майбутніх матерів
та догляд
за новонародженими

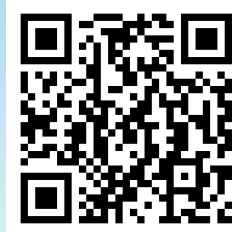

В рамках проекту реалізуються лекції з інтерактивними іграми для дітей та з практичними заняттями для дорослих.

+420 725 191 373
ua.unicef@szu.cz

Facebook

Telegram

Instagram